

Uvodno obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika Evropske unije, Miroslava Lajčaka, na Konferenciji o sektoru rada i zapošljavanja u Bosni i Hercegovini

Integracija u EU podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta

Dame i gospodo,

Dozvolite mi da prije svega izrazim zadovoljstvo što učestvujem na ovom skupu na kojem su prisutni učesnici u sektoru rada i zapošljavanja u Bosni i Hercegovini. Također, koristim priliku da zahvalim predstavnicima ovog sektora, koji su doputovali iz drugih evropskih zemalja, te našim kolegama iz Brisela na učešću na ovom okruglom stolu.

Danas želim da naglasim dvije stvari:

Prva je da proces evropskih integracija ima direktan i dinamičan utjecaj na stvaranje radnih mjesta; a kao drugo, istakao bih da poslodavci, sindikati i vlasti moraju uskladiti

svoje aktivnosti kako bi ubrzali pozitivan učinak.

U Bosni i Hercegovini, sve do danas, nije bilo dovoljne usklađenosti politike u sektoru rada i zapošljavanja i rezultati su bolno očigledni: masovna nezaposlenost i društvene posljedice bacaju dugačku sjenu preko zemlje.

Nedavno sam završio iscrpne konsultacije sa građanima Bosne i Hercegovine. Održali smo javne debate u 17 gradova širom zemlje i čuli od građana šta smatraju najvećim izazovima sa kojima se suočava njihova zemlja i šta misle da bi trebalo uraditi kako bi se uhvatili u koštac sa ovim izazovima. Nije iznenađenje to što su pitanja, koja su pokrenuli građani, upravo ona pitanja koja se odnose na svakodnevne probleme – govorili su o nezaposlenosti, o kriminalu i korupciji, govorili su o alarmantnom stanju u polju socijalne zaštite, uključujući nedovoljna finansijska sredstva za školstvo i neučinkovito zdravstvo.

Do danas, većina građana uopšte nije bila informirana o tome da se evropske integracije upravo bave tim problemima. Ukoliko uspješno prenesemo poruku – da članstvo u EU donosi poboljšanja u svakodnevnom životu, poboljšanja uslova za rad i zaposlenje – izgradićemo podršku javnosti za brže promjene. To bi trebalo podstaći političare da eliminiraju ili zaobiđu prepreke u ovom procesu.

Stvaranje poslova i EU

Specifično je to da u sektoru rada i zapošljavanja proces integracija zahtijeva više fleksibilnosti u smislu funkcioniranja tržišta rada. Drugim riječima, radnici bi trebali biti u mogućnosti prijaviti se na konkurse bilo gdje u zemlji, pitanja zdravstvenog i penzionog osiguranja ne bi trebala biti prepreka. Prednosti adekvatnog funkcioniranja tržišta rada su jasne i za radnike i za poslodavce: veće su mogućnosti za posao i preduzeća će moći iskoristiti kadrove,

koji postoje u Bosni i Hercegovini, ali su učahureni u suvišnu birokratiju.

Moram naglasiti da je ovo jedan od kratkoročnih uslova:

Cilj je vrlo praktičan – stvoriti više šansi za bolje poslove i pomoći preduzećima u Bosni i Hercegovini da budu konkurentnija.

Još jedan od kratkoročnih ciljeva je razvijanje mehanizama za socijalni dijalog – okupljanje sindikalaca, poslodavaca i organa vlasti u proces konsultacija i pregovora o pitanjima zapošljavanja.

U okviru procesa pristupanja Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina treba stvoriti dosljedan pravni i institucionalni okvir za mala i srednja preduzeća, što podrazumijeva formiranje foruma za dijalog i konsultacije u ovoj oblasti.

Ovaj naglasak na mala i srednja preduzeća je zasnovan na iskustvu. Stvaranje radnih mjesta u Evropskoj uniji u proteklih 25 godina gradilo se na podršci malim i srednjim preduzećima i upravo ove kompanije sada omogućavaju zaposlenje za 65 miliona ljudi, što predstavlja dvije trećine ukupnoga broja radnih mjesta u privatnom sektoru država članica EU.

Svi uslovi za pristupanje u članstvo, koje sam upravo spomenuo, u skladu su sa Lisabonskom agendom, koja je pokrenuta 2000. godine i treba biti u potpunosti provedena do 2010. godine. Lisabonska agenda ima za cilj stvaranje radnih mjesta širom kontinenta, tako što razvija dinamičnu privredu, zasnovanu na znanju i zdravoj konkurenciji. Evropski parlament je u svom komentaru na provedbu Strategije u toku 2005. godine zabilježio da su „održiv razvoj i zapošljavanje najvažniji ciljevi Evropske unije.“

Ovo bi bila samo prazna fraza da nije popraćena razboritim i konkretnim politikama koje donose pozitivne rezultate.

Međutim, jeste popraćena razboritom i konkretnom politikom i ima pozitivne rezultate.

U slučaju malih i srednjih preduzeća, na primjer, Evropa je unaprijedila pristup finansijama za mala i srednja preduzeća, olakšala istupanje na tržište, promovirala poduzetništvo i dobru praksu, pomagala malim preduzećima da nađu svoje mjesto na međunarodnom tržištu, pospješila dijalog sa predstavničkim tijelima malih i srednjih preduzeća.

Sada Bosna i Hercegovina mora učiniti istu stvar.

Neki bi posmatrači mogli dići ruke i reći da se u ovoj zemlji kratkoročno ne mogu postići osnovne stvari, kao što je reduciranje birokratije ili uklanjanje prepreka za mobilnost radnika.

U odgovoru na taj argument mogu reći da je ovo jako važan zadatak i zato moramo da uradimo sve da bude riješen u kratkom roku.

Bosni i Hercegovini je potrebna strategija za stvaranje radnih mjesta i to odmah.

U praktičnom smislu, zajedno sa razvojem malih i srednjih preduzeća i dijalogom o ekonomskim i društvenim pitanjima, proces priključenja Evropskoj uniji podrazumijeva i korake koji će pomoći efikasnost bosanskohercegovačke strategije zapošljavanja.

Građani sa kojima sam se susreo u svim gradovima u BiH jasno su rekli da je nezaposlenost u centru problema ove zemlje. Oni koji nemaju posao su u očajnom položaju, dok oni koji imaju posao, moraju da prevazilaze poteškoće u radu, od neodgovarajućih plaća do neodgovarajućih standarda zaštite na radu.

Građani zahtijevaju da se ta pitanja rješavaju bez odlaganja.

Realna strategija zapošljavanja

Trenutno su pitanja zapošljavanja u nadležnosti ministarstava rada, koja su prekomjerno opterećena, a resursi su im posvećeni različitim načinima pomoći koja je neophodna nezaposlenima. Uredi za zapošljavanje i njihovi socijalni partneri ne koordiniraju napore na efikasan način, time su oslabljeni njihovi kapaciteti i mogućnost da ostvare pomak u ogromnom izazovu pred kojim se nalaze.

Istovremeno, pitanjima rada i zapošljavanja se na državnom nivou bavi Ministarstvo civilnih poslova, koje mora rasporediti svoje skromne resurse putem različitih nadležnosti.

Napredak se može postići, ali da bi se postigli rezultati, Ministarstvo civilnih poslova, ministarstva rada, agencije za rad i zapošljavanje, svi relevantni učesnici iz sindikata, udruženja građana i radnika, moraju uskladiti svoje djelovanje.

Nadam se da će ovaj okrugli sto donijeti konkretne prijedloge za bolju koordiniranost koja će se moći uspostaviti već u narednih nekoliko mjeseci.

Iskustvo evropskih zemalja pokazuje da usvajanje strategije zapošljavanja i razvijanje socijalnog dijaloga, na primjer putem Ekonomskog i socijalnog vijeća, pomaže stvaranju radnih mjesta, a stvaranje radnih mjesta mora biti glavni cilj ovoga skupa, ali i ekonomske politike u zemlji.

Hvala vam.